

Týždeň od 14. do 20. decembra

BOH JE VERNÝ!

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Joz 21,43–45; 2Tim 2,11–13; Jozua 23; Zj 14,10.19; 5Moj 6,5

ÚVODNÝ TEXT

Ani slovo sa nestratilo z tých dobrých prísľubov, ktoré dal Hospodin domu Izraela. Všetko sa splnilo. (Joz 21,45)

Keď John F. Kennedy na svojej inaugurácii 20. januára 1961 prehovoril k Amerike, jeho prejav mal len 1366 slov. V mysli svojich spoluobčanov však jeho reč zanechala nezmazateľnú stopu. Keď povzbudzoval svoju krajinu, aby sa zamerala na svoje povinnosti namiesto svojich privilégií, povedal: „S čistým svedomím ako jedinou istou odmenou, s históriou ako konečným sudcom našich činov, podme vpred viesť krajinu, ktorú milujeme, prosiac o Jeho požehnanie a pomoc, no zároveň s vedomím, že tu na zemi musí byť Božie dielo skutočne naše vlastné.“

Keď Jozua, starnúci vodca Izraelitov, cítil, že sa blíži koniec jeho života, rozhodol sa osloviť vodcov národa a všetkých Izraelitov (Jozua 23 a 24). Slová v Jozua 23 sa zameriavajú viac na budúcnosť a na to, ako uctievať jedine Boha. Jozua 24 sa odvoláva na verné Božie skutky v minulosti s cieľom povzbudiť rozhodnutie, že jediný, kto si zaslúži byť uctievaný, je Jahve.

Tento týždeň si spoločne preštudujeme prvú časť tejto Jozuovej reči, v ktorej sa pozerá späť na víťazstvá Izraela, no zároveň sleduje cestu budúceho úspechu Izraela.

OSNOVA LEKCIE

Kapitoly Jozua 23 a 24 zaznamenávajú záverečnú Jozuovu reč. V dnešnej lekcii sa zameriame na prvú časť – kapitolu 23. Pozrieme sa, ako Jozua vyzýva Izrael na ocenenie Božej vernosti, úplnú dôveru, zachovanie jednoty a jasnej identity Božieho ľudu aj do budúcnosti.

- Joz 21,43–45: Božia vernosť – splnené zaslúbenia (nedeľa)
- Joz 23,1–5: Jozuova výzva na vernosť a dôveru (pondelok)
- Joz 23,6–8.11–13: Zachovanie identity verzus splynutie s okolím (utorok)
- Joz 23,15–16: Boží hnev ako dôsledok neposlušnosti (streda)
- Joz 23,8.11–13; 5Moj 6,5: Prilnutie k Bohu a pravá láska (štvrtok)

VŠETKO SA SPLNILO

⁴³Hospodin dal Izraelitom celú krajinu, ktorú prisazne slúbil dať ich otcom. Zaujali ju a usadili sa v nej. ⁴⁴Hospodin im dal odpočinutie zo všetkých strán tak, ako prisazne slúbil ich otcom, a nikto z ich nepriateľov neobstál pred nimi. Hospodin im vydal do rúk všetkých nepriateľov. ⁴⁵Ani slovo sa nestratilo z tých dobrých prísľubov, ktoré dal Hospodin domu Izraela. Všetko sa splnilo. (Joz 21,43–45)

Aký obraz Boha vykresľuje kniha v úvodnom texte (Joz 21,43–45)? Ako sa tieto slová vzťahujú nielen na historickú zaslúbenú zem, ale aj na realitu našej spásy (2Tim 2,11–13)?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Tieto verše tvoria vrchol knihy a sú jej teologickým zhrnutím. Vyzdvihujú jednu z hlavných tém celej knihy: zmluvnú vernosť Jahveho, ktorý dodržiava svoje sľuby a plní svoje prisahy. V tejto krátkej časti je zhrnutý aj celý doterajší obsah knihy. Kým text Joz 21,43 hovorí o rozdelení a osídlení krajiny (Jozua 13–21), text Joz 21,44 hovorí o víťazstvách vybojovaných nad nepriateľmi a o ovládnutí krajiny (Jozua 1–12). Celý tento pohľad späť je ovplyvnený skúsenosťou Božej vernosti. Izraeliti musia vždy pamätať na to, že víťazstvá nad nepriateľmi alebo krajinou si nikdy nemôžu nárokovať ako svoje dedičstvo – s výnimkou Božej vernosti slovu, ktoré im dal.

Hospodin dal „celú krajinu“ (Joz 21,43), vydal „do rúk všetkých nepriateľov“ (Joz 21,44) a podľa toho, čo „všetko... prisahal ich otcom“ (Joz 21,44; Roh.), „všetko sa splnilo“ (Joz 21,45). Slovo *kol* („celý“, „všetok“) sa v uvedených troch veršoch (Joz 21,43–45) opakuje celkovo šesťkrát. Takto sa zdôrazňuje skutočnosť, že krajina je darom od Hospodina a Izrael si nemôže pripísať žiadnu zásluhu za to, že ju dostal. Bol to Hospodin, kto prisahal, že „dá“ krajinu, a ktorý „vydal“ nepriateľov do rúk Izraelitov.

Všetok úspech Izraela treba pripísať výlučne Božej iniciatíve a vernosti. To isté platí aj o našej spásy: „Veď ste spasení milosťou skrze vieru. A to nie je z vás, je to Boží dar. Nie zo skutkov, aby sa nikto nevystatoval.“ (Ef 2,8.9)

Zdôrazňujúc Božiu vernosť Pavol napísal: „Spôľahlivé je toto slovo: Ak sme spolu s ním zomreli, spolu s ním budeme aj žiť; ak vytrváme, spolu s ním budeme aj kralovať; ak ho zaprieme, aj on zaprie nás; ak sme neverní, on zostáva verný, veď nemôže zaprieť seba samého.“ (2Tim 2,11–13)

- Ako nám Božia vernosť pri dodržiavaní Jeho zaslúbení dáva istotu, že žiadne z Jeho zaslúbení do budúcnosti nezlyhá? (Pozri 1Kor 10,13 a 2Kor 1,18–20.)

APLIKÁCIA

ZNAK ZNEPOKOJENIA

¹Odvtedy, čo Hospodin dal Izraelitom, aby si odpočinuli od všetkých okolitých nepriateľov, uplynulo mnoho času. Jozua ako starec v pokročilom veku ²zvolal celý Izrael, jeho starších a predákov, sudcov i správco a povedal im: „Ja som už starec v pokročilom veku. ³Vy ste videli všetko, čo urobil Hospodin, váš Boh, všetkým týmto národom pred vami, lebo Hospodin, váš Boh, sám bojoval za vás. ⁴Pozrite, vám i vašim kmeňom som losovaním prideliť za dedičné vlastníctvo územie národov, ktorých zvyšky tu zostali, ako aj územie všetkých národov, ktoré som vykynožil od Jordánu po Veľké more na západe. ⁵Hospodin, váš Boh, ich sám vypudí pred vás, zaženie ich a vy obsadíte ich krajinu, ako vám sľúbil Hospodin, váš Boh. (Joz 23,1–5)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Veľkolepý záver celej časti (Joz 21,43–45) nesie v sebe splnenú podmienku poslušnosti. Úspech nikdy nemožno považovať za samozrejmosť, vždy je spojený s poslušnosťou Božiemu slovu. A tak je pridelenie pôdy nielen znakom Božej vernosti Izraelu (Neh 9,8), ale aj otvorenou bránou pre budúci rozvoj, ktorý je podmienený postojom Izraelitov. Dokáže si Izrael udržať to, čo pod Božím vedením získal?

Na čo sa Jozua zameriava v úvodnom texte (Joz 23,1–5)?

Jozuov prejav sa presúva od „starca v pokročilom veku“ (zdôraznené dvakrát) k poslucháčom, ktorí budú musieť pokračovať v Bohom zverenom poslaní. Opisuje, ako mohli Izraeliti dobyť a obsadiť rozsiahlu krajinu: Hospodin za nich bojoval. Aj keď sa Izraeliti po vyjdení z Egypta museli pre svoju nedôveru a pre svoje pochybnosti zapojiť do vojnového ťaženia, krajinu sa im nepodarilo dobyť vďaka vlastnej sile, ale vďaka Božím zásahom.

Boh dal Izraelu odpočinok od jeho nepriateľov, no zostalo pred nimi ešte niekoľko miest a národov, ktoré mali byť obsadené. Víťazstvo nie je pre Izrael dokonanou, nezmeniteľnou realitou, ale neustále prítomnou možnosťou prostredníctvom nepretržitej dôvery a vernosti Božej dostupnej pomoci.

Aké sú podobnosti medzi dobytím Kanaánu pod Jozuovým vedením a tým, ako môžeme dnes viesť víťazný duchovný život? Pozri Joz 23,10; Kol 2,15; 2Kor 10,3–5 a Ef 6,11–18.

Víťazstvá Izraelitov nemožno pripísať ani ich množstvu, ani ich výzbroji a ani ich stratégií. Podobne je to aj s duchovným víťazstvom nad hriechom a pokúšením, ktoré pre nás vydobyl Ježiš Kristus svojou obeťou a svojím zmŕtvychvstaním. Ak chce Boží ľud žiť víťazným životom, musí sa aj on dnes neustále spoliehať na duchovné zbrane poskytované Svätým Duchom.

APLIKÁCIA ■ Prečo aj napriek množstvu úžasných zaslúbení vždy znova sklzávame do hriechu?

JASNÉ HRANICE

⁶Budte zmužilí, verne zachovávajte a plňte všetko, čo je napísané v knihe Mojžišovho zákona; neodchylujte sa od neho ani napravo, ani naľavo. ⁷Nepomiešajte sa s národmi, ktoré ešte zostali medzi vami. Ani len nespomínajte mená ich bohov, neprisahajte na nich, neslúžte im ani sa im neklaňajte. ⁸Pridržiavajte sa však Hospodina, svojho Boha, ako ste to robili až dodnes. ... ¹²Ak sa však odvrátite a budete sa pridržať zvyšku národov, ktoré ešte zostali pri vás, ak sa spríbuzníte a zmiešate sa s nimi, ¹³vedzte, že Hospodin, váš Boh, už tieto národy nevyženie spred vás, ale budú vám pascou, osídлом, bičom na vaše boky a trňom vo vašich očiach, kým nebudete vykynoznení z tejto dobrej krajiny, ktorú vám dal Hospodin, váš Boh. (Joz 23,6–8.12.13)

Pomocou tých istých slov, ktoré mu boli adresované na začiatku knihy (Joz 1,7.8), Jozua uvádza, že úloha, ktorá leží pred Izraelom, nie je primárne vojenskej povahy. Ide o duchovné dielo, ktoré súvisí s poslušnosťou Božej vôle zjavenej v Tóre.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečo Jozua zaujal taký rázny postoj, pokiaľ ide o vzťahy Izraela s okolitými národmi? (Joz 23,6–8.12.13)

Nebezpečenstvo, ktorému Izrael čelil, nespočívalo v hrozbe nepriateľstva okolitých národov, ale v riziku spojenom, paradoxne, s ich priateľstvom. Zbrane pohanov nemuseli pre Izraelitov predstavovať žiadny problém. Ako škodlivé sa však ukazujú životné hodnoty pohanov, ktoré mohli byť škodlivejšie ako akákoľvek vojenská agresia. Jozua upriamuje pozornosť vodcov na zásadnú skutočnosť, že konflikt, do ktorého boli zapojení, je vo svojej podstate predovšetkým duchovný. Preto si Izrael musí zachovať svoju jedinečnú identitu.

Zákaz vzývať meno boha, prisahať naň a slúžiť mu alebo sa mu klaňať súvisí s modlárstvom. Na starovekom Blízkom východe predstavovalo meno božstva jeho/jej prítomnosť a moc. Vzývanie alebo spomínanie mien cudzích bohov v každodenných pozdravoch alebo obchodných transakciách znamenalo uznanie ich autority a mohlo viesť Izraelitov k tomu, aby u nich hľadali pomoc v čase problémov (porovnaj so Sud 2,1–3.11–13).

Nebezpečenstvo zmiešaných manželstiev so zostávajúcimi Kanaáncami spočívalo v strate duchovnej čistoty Izraela. Zámerom Jozuovho napomenutia v žiadnom prípade nebolo podporovať nejakú rasovú či etnickú čistotu. Hlavným cieľom bolo, aby sa ľudia chránili pred modloslužbou a vyhýbali sa cudzím božstvám. Ak by sa totiž odklonili od Hospodina, viedlo by to zákonite k duchovnému kolapsu Izraela. Prípád Šalamúna je dramatickým príkladom smutných duchovných následkov zmiešaných manželstiev (1Král 3,1 a 1Král 11,1–8). Aj v Novej zmluve dostávajú kresťania otvorené varovanie pred uztváraním manželských vzťahov s neveriacimi (2Kor 6,14), hoci v prípade existujúcich manželstiev Pavol neodporúča rozvod s neveriacim manželským partnerom, ale vyzýva kresťanov, aby žili príkladným životom v nádeji, že získajú manželského partnera pre Pána (1Kor 7,12–16).

- **Jozuovo varovanie pred škodlivými zväzkami nevyhnutne vedie k otázke vzťahu kresťana k „svetu“. Ako môžeme nájsť vyvážený vzťah k spoločnosti, v ktorej žijeme?**

APLIKÁCIA

HOSPODINOV HNEV

¹⁵Ako sa vám splnil každý dobrý prísľub, ktorý vám dal Hospodin, váš Boh, tak dopustí Hospodin na vás všetko zlé, kým vás nevykynoží z tejto dobrej krajiny, ktorú vám dal. ¹⁶Ak prestúpíte zmluvu, ktorú vám Hospodin, váš Boh, prikázal zachovávať, ak pôjdete slúžiť iným bohom a klaňať sa im, Hospodinov hnev vzbĺkne proti vám a čoskoro vyhyniete z tejto dobrej krajiny, ktorú vám dal. (Joz 23,15.16)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Ako by sme mali interpretovať opisy Božieho hnevu a odplatnej spravodlivosti u Jozuu (Joz 23,15.16) a inde v Písme? (Pozri tiež 4Moj 11,33; 2Par 36,16; Zj 14,10.19; Zj 15,1.)

Izrael už zažil Hospodinov hnev počas putovania púšťou (4Moj 11,33 a 4Moj 12,9), ako aj v zaslúbenej krajine (Joz 7,1). Ľud si naplno uvedomoval, aké hrozné následky má vyvolanie Hospodinovho hnevu hrubým porušením zmluvy. Tieto verše predstavujú naozaj tvrdé Jozuove slová. Je šokujúce počuť, že Hospodin zničí Izrael, pretože ten istý výraz sa predtým používal na označenie vyhladenia Kanaánčanov. Ako sa verne naplnili zaslúbenia Hospodina týkajúce sa požehnania Izraela, naplnia sa aj kľatby vyplývajúce z porušenia zmluvy (3. Mojžišova 26 a 5. Mojžišova 28). Vo svetle zničenia Kanaánčanov a vyvlastnenia ich pôdy tieto verše opäť jasne ukazujú, že Hospodin je v konečnom dôsledku sudcom celej zeme. Vyhlasuje vojnu hriechu, bez ohľadu na to, odkiaľ prichádza a kto ho pácha. Izrael nezískal svojím podielom na Hospodinových vojnách nejaké neodňateľné zásluhy. V tomto zmysle je na rovnakej úrovni ako pohanské národy, ktoré sa neskôr stali prostriedkom Hospodinovho súdu nad vyvoleným národom pre jeho odpadnutie.

Bolo len a len na rozhodnutí Izraela, aby sa slávne istoty minulosti stali základom pre prosperujúcu budúcnosť.

Na prvý pohľad by sa niekomu mohlo zdať, že biblické učenie o Božom hneve je nezlučiteľné s tvrdením, že „Boh je láska“ (Ján 3,16; 1Ján 4,8). No práve vo svetle Božieho hnevu sa biblické učenie o Božej láske stáva ešte aktuálnejším. Áno, Biblia predstavuje Boha ako milujúceho, trpezlivého, zhovievavého a pripraveného odpustiť (2Moj 34,6; Mich 7,18). V kontexte sveta postihnutého hriechom však zároveň platí, že Hospodinov hnev je postojom Jeho svätosti a spravodlivosti zoči-voči hriechu a zlu. Jeho hnev nikdy nie je emocionálnou, pomstychtivou či dokonca nepredvídateľnou reakciou. Nová zmluva učí, že Kristus sa za nás stal hriechom (2Kor 5,21) a Jeho smrťou sme boli zmierení s Bohom (Rim 5,10). Kto v Neho verí, nebude musieť čeliť Božiemu hnevu (Ján 3,36; Ef 2,3; 1Tes 1,10). Koncept Božieho hnevu predstavuje Boha ako spravodlivého sudcu vesmíru a Toho, ktorý presadzuje vec spravodlivosti (Ž 7,11; Ž 50,6; 2Tim 4,8).

APLIKÁCIA

- Ako ti pochopenie Božieho hnevu ako odpovede na hriech – zakoreneného v Jeho svätosti a láske – pomáha formovať spôsob, akým dnes prežívaš svoj zmluvný vzťah s Ním? V ktorých oblastiach tvojho života ťa Boh môže povolávať k hlbšej vernosti vo svetle Jeho spravodlivosti a milosrdenstva?

PRIDRŽIAVAJTE SA HOSPODINA

⁸Pridržiavajte sa však Hospodina, svojho Boha, ako ste to robili až dodnes. ...

¹¹Dajte si veľký pozor na seba a milujte Hospodina, svojho Boha. ¹²Ak sa však odvrátite a budete sa pridržať zvyšku národov, ktoré ešte zostali pri vás, ak sa spribozníte a zmiešate sa s nimi, ¹³vedzte, že Hospodin, váš Boh, už tieto národy nevyženie pred vás, ale budú vám pascou, osídлом, bičom na vaše boky a trňom vo vašich očiach, kým nebudete vykynoznení z tejto dobrej krajiny, ktorú vám dal Hospodin, váš Boh. (Joz 23,8.11–13)

Milovať budeš Hospodina, svojho Boha, celým srdcom, celou dušou a celou silou. (5Moj 6,5)

Ako sa Izrael mohol vyhnúť pokušeniu modlárstva a následnému Božiemu hnevu? Určite nie tým, že by si neustále dookola pripomínal, čo všetko zmluva zakazuje. Najlepšou cestou bolo budovanie a zachovávanie vedomej a dôslednej vernosti Hospodinovi. Rovnaké sloveso „pridržať sa“ Hospodina (pozri 5Moj 4,4) sa používa aj na opis manželskej zmluvy, ktorá mala usmerňovať vzťah medzi manželkou a manželom (1Moj 2,24), a nachádzame ho aj v súvislosti s lojalitou Rút k Noemi (Rút 1,14). Je dôležité poznamenať, že podľa Jozuovho hodnotenia takáto vernosť charakterizovala Izrael ako národ „až dodnes“. Žiaľ, rovnaké tvrdenie nebude platiť pre neskoršie obdobie dejín Izraela, ako to smutne dokazuje kniha Sudcov (Sud 2,2.7.11; Sud 3,7.12; Sud. 4,1 atď.)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Jozua vyzýva Izrael, aby miloval Hospodina, svojho Boha (Joz 23,11; porovnaj s 5Moj 6,5). Láska sa nedá vnútiť. Ak by to tak bolo, prestala byť tým, čím vo svojej podstate je. Ale v akom zmysle môžeme niekomu lásku „prikázať“?

Aby sa Izrael mohol neustále tešiť z požehnaní zmluvy, musel zostať verný Bohu. Hebrejčina je mimoriadne dôrazná: „Dajte si veľký pozor na seba a milujte Hospodina.“ Slovo *ahava* („láska“) môže označovať širokú škálu ľudských náklonností, vrátane priateľskej pripútanosti, sexuálnej intimity, mate-rinskej nežnosti, romantickej lásky a vernosti Bohu. Ak chápeme lásku k Bohu ako vedomý záväzok a oddanosť, môže byť prikázaná bez porušenia jej pravej podstaty (porovnaj s Ján 13,34). Boh vždy zamýšľal, aby poslušnosť Jeho príkazom pramenila z osobného vzťahu s Ním („ako som vás niesol na orlích krídlach a priviedol k sebe“ 2Moj 19,4; 5Moj 6,5; porovnaj s Mat 22,37). Láska Jeho ľudu mala vychádzať z toho, čo On pre nich urobil vo svojom veľkom milosrdenstve a vo svojej nekonečnej láske.

Príkaz milovať Boha vyjadruje vzájomnú, ale nie symetrickú povahu Božej lásky. Boh túži vstúpiť do dôverného, osobného vzťahu s každým človekom, ktorý opätuje Jeho lásku. Jeho univerzálna láska ku všetkým teda tvorí rámec pre prejav našej dobrovoľnej, opätovanej lásky.

- Ježiš dal svojim učeníkom nové prikázanie. V akom zmysle bolo toto prikázanie nové a staré zároveň? Prečítaj si texty Ján 13,34; Ján 15,17; 1Ján 3,11 a porovnaj ich s 3Moj 19,18.

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte prvú časť kapitoly „Józuove posledné slová“ (PP 521.522; NÚD 254.255).

„Satan klame mnohých rafinovane zvodným tvrdením, že Boh vo svojej láske k vyvolenému národu Izraelcom veľkoryso odpúšťa spáchaný hriech. Pritom presviedča, že hrozby obsiahnuté v Božom slove majú síce určitý zmysel v mravnej Božej vláde, že ich však nemožno chápať doslovne. Boh však pri všetkom svojom zaobchádzaní so svojimi tvormi dodržiava zásady spravodlivosti tým, že nechá predviesť hriechy v ich pravej podobe a ukazuje, že nevyhnutným následkom hriechu je utrpenie a smrť. Pre hriech nikdy nebolo a nikdy nebude takzvané bezpodmienečné odpustenie. Pri takomto odpustení by sa Boh vlastne zriekal zásad spravodlivosti, ktoré sú skutočným základom jeho vlády. Nevinný vesmír by to zavádzalo do zmätku. Boh jasne ukázal následky hriechu; a keby jeho varovné signály nemali platiť, nemohli by sme mať istotu, či sa splnia aj Božie zaslúbenia. Takáto „zhovievavosť“, ktorá neberie ohľad na spravodlivosť, nie je zhovievavosťou, ale slabosťou.

Boh je darca života. Všetky Božie zákony sú od samého začiatku životodarné. Hriech však porušil Bohom ustanovený poriadok a zaviedol rozvrat. Kým potrvá hriech, nevyhnutne bude trvať aj utrpenie a smrť. Keďže Spasiteľ vzal na seba kľatbu hriechu, ktorá patrila nám, smieme dúfať, že v jeho osobe sa vyhneme jej neblahým následkom.“ (PP 522; PP 390)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Pripomeňte si dôkazy Božej vernosti vo svojom živote. Ktoré dôkazy by ste chceli zdôrazniť? Ako reagujete, keď sa okolnosti nevyvíjajú tak, ako ste dúfali alebo za čo ste sa modlili? Čo robíte, keď sa odvolávate na Božie zaslúbenia, ale odpoveďou vám je len ticho?
2. Diskutujte o biblickom učení o Božom hneve. Ako by ste vysvetlili, že Hospodinov hnev je súčasťou evanjelia?
3. Aké zásady predstavila táto lekcia o spoločenstve s neveriacimi? Ako môžeme nájsť rovnováhu medzi zachovávaním našich zásad a spôsobu života na jednej strane, so stretávaním sa s neveriacimi ľuďmi, ktorým slúžime a dbáme o ich blaho, na strane druhej?
4. Aké prekážky vám bránia prilnúť k Hospodinovi celým srdcom?